

TOLSTOJ OCH HISTORIEN

DE AR under vilka Tolstoj skrev "Krig och fred" (1869-1869) hade till de lyfiska i hans liv. Han levde i harmoni med sin hustru, han gick upp i sitt arbete, han grubblade inte över politiska och sociala frågor, förlusterna hade fört till honom ett stort dröjande av förtroendet och besattnen. Men även i detta verk, och under utformningen av det, framträdde brytningen mellan de två grender vilka vi föresätter oss som Tolstoj: konstnären och författaren. Han njöt av att måla denna magiska och minnfulla bild av livet, av att låta sin muskel för nästverket. "Jag skall skriva en skildring av slaget vid Borodino, som är utan motstycke", skrev han efter ett besök på slagfältet. "Ja, jag skriver som alltid. Men boken skulle inte bara bli en roman, utan också en sammanfattning av, en bevisning för hans läskning — och ibland synes detta honom vara det viktigaste, det enda viktiga. "Dessa tankar (om historien) är främst av hela mitt livs intellektuella utsträckningar, och de är en oskiljaktig del av en filosofi jag har kommit fram till. Gud allena vet vilken möda och vilka lidanden det sökandet har kostat mig; det har nu givit mig fullständigt lugn och fullständigt lycka. Och ändå kommer folk, det forsår jag och har hela tiden försatt, att prisa boken för dess sentimentala flöskeser, för häst av Spensky och annan smuts i den saken."

Rysarna håller stånd i slaget vid Borodino. Bilden är en av de mest berömda teckningarna av D. A. Sjanin och hämtad ur en rysk utgåva av "Krig och fred".

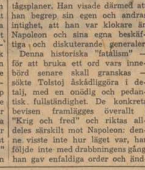
Det blev konstnären som segrade i boken. De flesta läsa — och inte bara de tanklösa och slarviga — har varit övertygade om att Tolstoj hade varit en författare som inte tänkte på att den smärtsamma "filosofin" skulle bli de litterära och estetiska värdena som skulle ge boken dess stora betydelse. Tolstoj var en författare som inte tänkte på att den smärtsamma "filosofin" skulle bli de litterära och estetiska värdena som skulle ge boken dess stora betydelse. Tolstoj var en författare som inte tänkte på att den smärtsamma "filosofin" skulle bli de litterära och estetiska värdena som skulle ge boken dess stora betydelse.

"Krig och fred", Tolstoj's oändliga roman, har i höst fått förmå att skrivas. En förtärlig biljettupplaga av romanen har nyligen utgivits, och filmversionen är snart premiär och i Sverige. Herbert Tingsten skriver i denna och två följande artiklar om Tolstoj's historiska skildring, sådan den kan utläsas ur romanen och dess andra epilog som rika finns utgivna på svenska.

De vilja vilka härligt gör sig gillande. "Det var summan av alla medverkande mänskliga viljor som frambringade revolutionen och det var den som gjorde slut på revolutionen och störtade Napoleon." Man måste ha klart för sig att den historiska hjälten vilja inte alla leder massornas handlingar, utan själv ständigt låter sig leda. Varje handling "är i omedvetligt samband med hela den historiska utvecklingen, den är sedan evigt öfverförbeständig". Mänskligheten är "ett omedvetet verktyg i högre makters tjänst och bidrar till utvecklingen av historiska och allmännyttiga mål".

Från denna utgångspunkt blir den "store mannen", som tror sig leda folket och utvecklingen, i själva verket en inkräktning och hjälps person, en lög som genom sitt galande tror sig kommandera solen att gå upp. Napoleons perspektiv denna upphävs därmed, det är den första punkten i Tolstoj's historiska skildring som honom — ehuru visat inte den enda. Den man som föreläsa att han läst eller inte kan utträtta är den verkliga hjälten, och det utmärkande för honom måste följaktligen vara en mänsklig överkomlighet. Här möter vi den ryske befälhavaren Kutusov. Före slaget vid Borodino påkände Napoleon sin sällfattig general Rapp om att det var Kutusov de hade förfört sig. "Minna att det var han som förlorade över ryska armén i Brunnau och på två dagar inte en enda gång steg till häst för att inspektera befälet Napoleon". Med dess ord uttrycker Tolstoj

att Kutusov var oduglig. Men för Tolstoj, för den genomskådande, måste förstås bli en helt annan. Det var Kutusovs ära att han inte inspekterade Brunnau befästningen, att han somnade under kriget, att han blev irriterad inför alla militära teoretiker och alla mera utformade befäl och aktivitet och förtroende. Att besträva Austriaz eller Kattigra eller Sedan på samma sätt var uppenbart orättligt (varmed för naturligtvis inte vill försöka det, självklara att den mest rikliga skolden i alla mänskliga mått skulle överleva sig).

Fältskärmarkesten Jari Kutusov.

berövad (Simonsens meddelar dock de bevisningar som jag nya citerar). Förligarna har i stor utsträckning i praktiken varit en sällskap med läsa och kritiker genom att försöka eller utmana de "filosofiska" partierna i "Krig och fred". "Denna upplaga återger originaltext utan förkortningar eller sammanfattningar", står det i den nya utgåvan svenska editionen (Bonniers förlagsbolag).

ningar, som är riktiga, fasetterad, mångsidig allmännyttighet. "Tolstoj" är basat av en vision, en idé, ser allt och vill ordna allt från en synpunkt. Till riktiga här Montaigne, Goethe, Balzac och Joyce, till legionerna Händel, Dostojevskij, Ibsen och Proust. Distinktionen, som i varje fall är en god utgångspunkt för prat om författare, avslöjades i detta fall på att Tolstoj förlitna vara en själ av naturen, men tror att han bör vara teoretisk — han vill vara basat, och lyska, för man vill säga, smidningen bil det — Den andra författare jag förfärr är G. H. von Wright, som i "Tanker och förkunnelse" ger en grundläggande analys av Tolstoj som tänkare och därvid även går in på hans historiska skildring.

Många historiker menar att om slaget vid Borodino inte blev en seger för fransmännen, så berodde det på att Napoleon hade snurrat. I denna sats tecknar Tolstoj, någon karikatyraktigt, den upplåtning av historien han främst vänder sig emot, en upplåtning enligt vilken de enskilda människorna, hjälten och ledarna, skulle vara de avgörande och bestämmande faktorerna. Det är en ren illusion, förklarar Tolstoj: "Napoleons befälet på dessa händer (på vad som hände över huvud) är helt ytligt och färdigt". Vad som är avgörande är helt andra krafter av Tolstoj beskrivna i en rad skilda och inte alltid metodologiska förtärligheter. "Världshändelserna rågar är på förhand bestämda av högre makter... beror av en sammanfallande av alla

Napoleon leder sina trupper under slaget vid Wagram (efter Verests målning).

IDAG OCH I MORGON

MODELL

PLAGG

till enormt reducerade priser!

Se våra skyltfönster

Nyårssoften öppet till kl. 16

Jörnstedt

ÖDENPLAN och BIRGER JARLSGATAN 8

Plur Ni ofta en vag känsla av att det är något Ni borde minnas, något Ni skulle göra — i dag, i morgon — men inte för Er är kan komma till i Hatt! borgeglömda saker som skapar osäkerhet, frågor när och när som Ni inte kan besvara...

almanackan

DI behöver Ni hjälp av almanackan — den minns åt Er. En liten notering i den hjälper Er att komma tillgodo — och finns alltid till hands.

Bland 100-talet typer finner Ni lätt den som passar Er bäst... hemma, på arbetsplatsen, i rockfickan eller handväskan. Köp dem hos Er bok- och pappershandlare.

Dir är Ni också gratis Almqvist & Wiksells nya almanackarskalor.

Almanackinformation publicerad av ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI AB UPPSALA

rade dem ofta utan eftertanke, de endast som gav blev skäl för lycka. Den Napoleon som här beskrivs är vida mindre en ledare än vad Tolstoj's historier, principellt fattad, behöver kräva han är helt enkelt ett stort släp och inkonsekvent, och det blir klart alltför uppenbart att det är bättre att säga ordet ges än sådana galna ord som kommer från den franska högern.

På detta sätt blir författaren och särskilt slaget vid Borodino — tusentals i vilka det är omöjligt att apra någon ledning av staber och fältöffrar. Intrycket fulländas av att Tolstoj — i avslutning till Stendhals skildring från Waterloo — berättar striden genom enkla deltagare, som inrymmer vet av vad som i det stora hela föregår. I stället för de regelrätta bataljer som de historiska källorna berättar om möter vi därför en förvirring lika fullständig som vid ett slaget i ett barns värld på en dansbana. Denna förvirring tilltar Tolstoj i slutet. Skerit blir en förteckning av det mångkliga livets oödlighet, osäkerhet och tillfällighet.

Med det sagda är redan antytt att Tolstoj följande en smula då han sökte fastslå en total och fullständig bevisning för sina teser. Napoleons snuva att troarna över tron på dess betydelse är lättare än att exempelvis påstå att Gustav II Adolfs död vid Lützen inte påverkade han-

delsernas gång. Den Napoleon vars historiska roll förmått framställas som en oduglig man — men Tolstoj's tes kräver att även framställas min skäl väsa vara utsländat att ingripa i historien. Inne gäller är Tolstoj konsekvent. Det blir alltså klart att se Kutusovs staret endast i hans slöhet och resignation, och enklighet utrustas den ryske härforen därför med förtroende bild ett formidabla planer och att sådana arméer

stridsars — varmed strängt taget hela boken är uppvärd.

For att först vad Tolstoj avser är dock inte romanen "Krig och fred" en tillräckligt baka. Denna romans historiska förtärlighet kan knappast förtärla utan känslomässigt om den "andra eplogen" — hittills ej publicerad på svenska — och i en följande artikel skall jag ta upp huvudsakarna i denna skrift.

HERBERT TINGSTEN

torsdag till lördag

KLART FÖR rea-

lisation

Hos **Claire** i Klara

Damkappor	För 150:-	NU 69:-
Damklänningar, solen	135:-	79.75
Damklänningar, ylle	95:-	59.75
Damklän, ylle	45:-	19.75
Dullecoat	fr.	69:-
Blusen, poulis	fr.	7.90
Morgonrockar, vevst	fr.	29.50
Längbyxor, sat	fr.	29.50

DAMUNDERKLÄDER

Garnityr, bomull, frost	3.75
Banköjor, bomull, vevst	1.90
Hattarna, minsta, halsbånd	2.75

Udda underklänningar, vevst, linan och bomull till kraftigt reducerade priser.

Nyårsstrumpor, 30 dem	4.90
Crepesnylon	6.50
Vilje-pelton	4.90

Massor av tynd i kaffor och jumps för dam och barn

Damkappor, ylle, 2-3 str.	9.75, 14.75
Damkappor, ylle, 2-3 str.	19.75
Damkappor, solmodell i många färger	19.75
Barnkappor, solmodell i alla storlekar	7.90
Barnkappor, solmodell i alla storlekar	9.75

BARNKONFEKTION

Klädnader, ylle, 2-3 str.	12.50
Västjolar, 7-12 år	19.75
Zackor, ylle, rutte, större storl.	13:-
Bäckstympor, diagonal, bel. färdig 5-6 år	46:-
Bluser	fr. 5.50
Barnpyjamas, tråk, 4-10 år	fr. 6.75

Byråer och knappar BORTSLUMPAS

MODEHUSET

Claire

i d. HUSMORERNAS VARHUS

Klarabergsgatan 53

minns

åt

Er...